

Bijlage VMBO-GL en TL
2014

tijdvak 1

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Bronnenboekje

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

Een politieke tekening (rond 1900), met als titel:

De bisschop van de katholieke kerk: "Schreeuw niet zo hard! De mensen zouden denken dat je ontevreden was."

Toelichting

Een bisschop is een leider van de katholieke kerk.

bron 2

Dit lied is geschreven naar aanleiding van een belangrijke politieke gebeurtenis:

Eindelijk is het er van gekomen,
Holland kreeg een blij bericht,
Het is niet langer meer een sprookje,
Het is geen fantasieverhaal:
De eerste vrouw zit in de Kamer
Van de Staten-Generaal.

bron 3

Een politieke prent uit 1918 naar aanleiding van de invoering van het nieuwe kiesstelsel. De titel is 'Hoe zal de pudding uitvallen?'

Hoe zal de Pudding uitvallen?

Toelichting

De afgebeelde personen zijn leiders van verschillende politieke groeperingen. Op de puddingvorm staat de tekst: 'evenredige vertegenwoordiging'.

bron 4

Een foto uit de tijd van de Duitse bezetting van Nederland (1942):

Historisch overzicht vanaf 1900

bron 5

Tekst uit een boek geschreven door een zionist (1896):

Het Joodse vraagstuk bestaat nog steeds. Het zou dwaas zijn om dat te ontkennen. Wij gaan altijd naar die plaatsen waar wij als Joden niet vervolgd worden. Maar vervolgens ontstaat er door onze aanwezigheid weer vervolging. Dit is het geval in elk land waar wij naar toe gaan en dat zal ook altijd zo blijven. De oplossing van het Joodse vraagstuk moet een politieke basis hebben en die zal ik beschrijven in dit boek.

bron 6

Inschrijvingen voor het Britse leger:

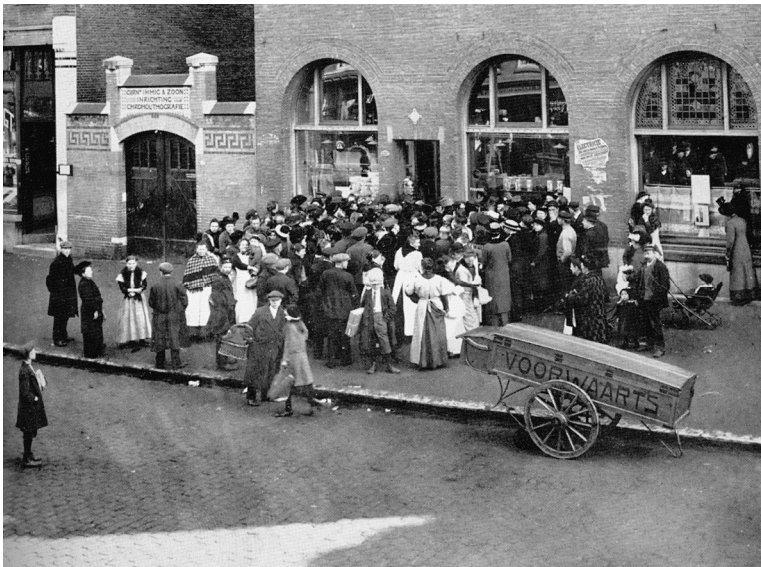

bron 7

Hieronder en op de volgende pagina staan drie afbeeldingen die te maken hebben met Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog.

afbeelding 1

Mensen in de rij voor een winkel (1915):

afbeelding 2

Belgen in Harderwijk (1915):

afbeelding 3

Soldaten tijdens een oefening in de buurt van Amsterdam (1916):

bron 8

Hieronder en op de volgende pagina staan vier onderdelen. Deze gaan over gebeurtenissen uit de periode 1900-1920.

onderdeel 1

Een tekst van een liedje:

Hij schiet vanaf twee meter
Frans Ferdinand zakt in elkaar
En tracht zijn vrouw te troosten
Het is niets, het is niets
Het is niets, het is niets
En veegt het bloed weg
Uit zijn mondhoek

onderdeel 2

Regeringsleiders komen aan in Versailles om over vrede te onderhandelen:

onderdeel 3

Een foto van de ondertekening van de wapenstilstand tussen Duitsland en Rusland:

onderdeel 4

Een tekst uit een documentaire:

In Compiègne zou de wapenstilstand worden gesloten. De Duitse militaire top stuurde er een staatssecretaris naar toe. Volgens de overlevering heeft hij aan het begin van de bijeenkomst bij de Franse maarschalk geïnformeerd naar voorstellen voor een wapenstilstand. De maarschalk moet hem toen op botte toon geantwoord hebben: "Voorstellen? Ik heb geen enkel voorstel. Ik heb slechts een dictaat in mijn tas, dat Duitsland moet slikken."

bron 9

Duitse postzegels, nodig voor het versturen van een brief:

op 10 oktober 1923:

500 duizend Duitse mark¹⁾

op 30 oktober 1923:

100 miljoen Duitse mark¹⁾

op 22 november 1923:

50 miljard Duitse mark¹⁾

noot 1 De Duitse mark was de Duitse munt vóór de invoering van de euro.

bron 10

Afbeelding van de regering van de Sovjet-Unie (1935):

bron 11

Een politieke tekening, met als titel 'Misgegrepen' (1940):

bron 12

Een propagandaposter uit Duitsland (1941):

Vertaling

Bovenaan staat: "de jeugd dient de Führer".

Onderaan staat: "alle tienjarigen bij de Hitlerjugend".

bron 13

Hieronder en op de volgende pagina's staan vijf afbeeldingen die gemaakt zijn in de Tweede Wereldoorlog.

afbeelding 1

Pearl Harbor wordt aangevallen:

afbeelding 2

Japan capituleert:

afbeelding 3

Overwinningssparade in Warschau:

afbeelding 4

Buitgemaakte Duitse tanks na de slag bij Stalingrad:

afbeelding 5

Russische soldaten op het Duitse parlamentsgebouw:

bron 14

Een toespraak van een Amerikaanse president over een nieuwe buitenlandse politiek (1947):

"De Verenigde Staten steunen vanaf nu alle vrije volken die niet onderdrukt willen worden door gewapende minderheden. Dat geldt ook voor volken die zich verzetten tegen aanvallen van buitenaf. Wij moeten vrije volken helpen om op hun eigen manier hun eigen lot te bepalen."

bron 15

Een journalist over de communistische maatschappij (1950):

Wat zich in de communistische maatschappij afspeelde, was geen machtsovername van de staat, maar van de individuele mens. Alles in het leven werd aan het communisme onderworpen: de school, het gezin, maar ook de godsdienst en de kerk, het geweten, de filosofie, de wetenschap en de kunst.

bron 16

Een tekst over Europese samenwerking:

De zware industrie had tijdens de Tweede Wereldoorlog grote hoeveelheden wapens geproduceerd. Het leek de West-Europese landen in 1951 daarom verstandig om de controle over de zware industrie in handen te geven van een nieuw op te richten organisatie. Daarmee zou het wantrouwen tussen de voormalige vijanden Duitsland en Frankrijk kunnen verdwijnen. Zo hoopte men een herhaling van de Eerste en Tweede Wereldoorlog te kunnen voorkomen.

bron 17

Een politieke tekening over de Verenigde Naties (1973):

Toelichting

UNO = United Nations Organization (= de Verenigde Naties)

bron 18

Autoloze zondag in Nederland (1973):

bron 19

Spotprent over de situatie in het Midden-Oosten (rond 1980):

"HELP - THEY'RE SHOOTING AT CHILDREN!"

Toelichting

Onderaan staat (vertaling): "Help - zij schieten op kinderen!"

Op de zakdoek staat: 'Arafat'.

bron 20

Hieronder staan vier ooggetuigenverslagen van gebeurtenissen in Berlijn, uit de periode 1945-1990.

onderdeel 1

Honderden mensen, uit Oost en West, klimmen op de Muur. Ze omhelzen elkaar, dansen, geven elkaar bloemen, drinken wijn en helpen weer volgende 'veroveraars' omhoog.

onderdeel 2

Mannen van de Oost-Duitse spoorwegpolitie schuiven stalen balken voor de hekken van de ondergrondse. Het IJzeren Gordijn is nu echt helemaal gesloten.

onderdeel 3

En weer landt er een vliegtuig op één van de Berlijnse vliegvelden. Elke 63 seconden landt er een vliegtuig! En dat allemaal om de bevolking van onze stad van de hoognodige spulletjes te voorzien.

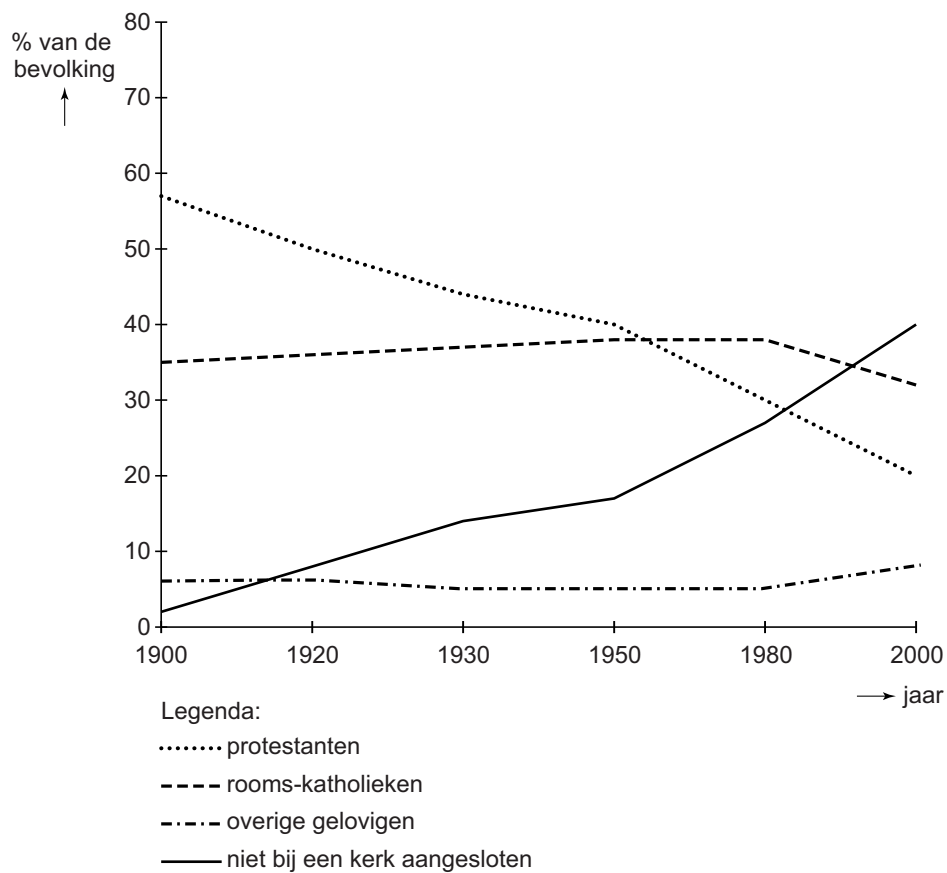
onderdeel 4

Veel mensen dragen een witte armband als teken van overgave of een rode als een groet aan het Rode Leger. Er zijn ook heel voorzichtige mensen: die hebben zowel een witte als een rode armband omgedaan.

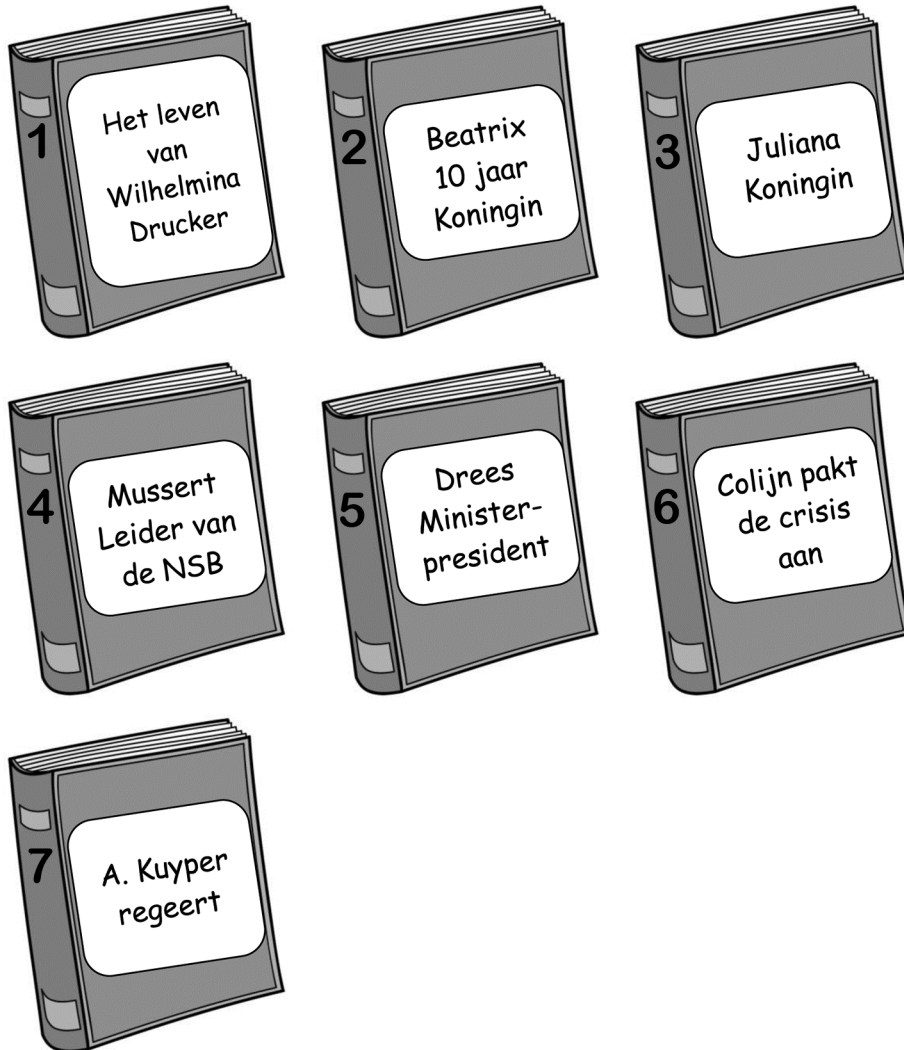
bron 21

Een grafiek over het lidmaatschap van kerkgenootschappen in Nederland (1900-2000):

bron 22

Zeven boeken over personen uit de Nederlandse geschiedenis (1900-2000):

bron 23

Een kaart van Europa:

